

منطق پیروزی پنجاه و هفت

مروری بر کتاب چارلز کورزن، استاد دانشگاه آمریکایی درباره «انقلاب تصورناپذیر در ایران»

چرا انقلاب ۵۷ در نگاه ناظران غیر ممکن ترین اتفاقی بود که ممکن شد؟ در بهته مطالعات سیاسی و جامعه‌شناسی معاصر، انقلاب اسلامی ایران پس از ۴ دهه همچنان به عنوان یک «نمونه غیر عادی» و ساختارشکن شناخته می‌شود که تمام الگورهای پیش‌بینی علمی را به چالش کشید. دلپش هم این است که نظم مستقر پهلوی ساختاری بود که از حمایت کامل ابرقدرت‌ها، میلیاردها دلار در آمد نفتی و مجهزترین ارتش منطقه بر خوردار بود و همین پشتوانه قدرتمند، بزرگترین علامت سؤال در سلطنت پهلوی است.

چارلز کورزن، استاد جامعه‌شناسی در دانشگاه کارولینای شمالی در کتاب خودبا عنوان «انقلاب تصورناپذیر در ایران» تاملی کرده این حقیقت را درک کند که چرا ناظران بین‌المللی، دستگاه‌های اطلاعاتی غرب و حتی خود انقلابیون، وقوع چنین حادثه‌ای را در آن مقطع زمانی ناممکن می‌دانستند. کورزن با نگاهی جامعه‌شناختی تبیین می‌کند که چگونه واقعه‌ای که از نظر تمامی تئوری‌ها «تصورناپذیر» بود، ناگهان به «تثنا و واقعیت ممکن» تبدیل شد.

شکست اطلاعاتی

شکست دستگاه‌های اطلاعاتی در پیش‌بینی این واقعه، نمادی از عمق «تصورناپذیری» آن است. آژانس مرکزی اطلاعات آمریکا (سیا) تنها ۱۰۰ روز پیش از سقوط رژیم پهلوی، در ۶ آبان ۱۳۵۷ با الحنی اطمینان‌بخش گزارش داد که «نامحتمل است وضعیت سیاسی دست‌کم تا انتهای سال بعد دچار تغییر بنیادین شود». حتی فراتر از آن، آژانس امنیت دفاعی آمریکا چند اماند دراز مدت خود را چنین ترسیم کرده بود: «انتظار می‌رود که شاه تا ده سال آینده فعالانه در قدرت باقی بماند.» این اشتباه محاسباتی منحصر به غرب نبود؛ حتی لیبرال‌های داخلی و برخی مبارزان قدیمی نیز پیروزی سریع را ناممکن می‌دانستند. تمایز تاریخی این انقلاب در آمار مشارکت ترده‌ای نهفته است. در حالی که در انقلاب فرانسه کمتر از ۲ درصد و در سقوط شوروی کمتر از ۱ درصد جمعیت مستقیماً درگیر بودند، در ایران بیش از ۱۰ درصد جمعیت، پایه ثابت راهپیمایی‌ها و اعتصابات بودند؛ «حتی انقلابی‌های دوازده و آن‌ها که سرسختانه به پیروزی نهایی جنبش ایمان داشتند، از سرعت غیر منتظره‌ای که جنبش در پیش گرفته بود به شگفت آمده بودند.»

مساجد و انقلاب

چارلز کورزن در ادامه اشاره می‌کند که مساجد به عنوان نهادی برای وحدت

درباره سفرونس به قفقاز و مخاطرات امنیتی محتمل برای منطقه

جی‌دی ونس، معاون دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا از روز گذشته سفر خود به قفقاز جنوبی را آغاز کرد. او ابتدا به ارمنستان سفر کرده و بعد از آن راهی آذربایجان می‌شود.

هسته اصلی سفر وی، پیگیری طرح موسوم به مسیر ترامپ است که بر مبنای کریدور جعلی زنگنه‌زور تغییر نام یافته است. ونس که خود را یک مسیحی‌ی مذهبی می‌دانسد در جریان دیدار با نیکول پاشینیان نخست‌وزیر ارمنستان از این کشور گفت: «ارمنستان یکی از قدیمی‌ترین فرهنگ‌های مسیحی در کل جهان است. من احساس نزدیکی زیادی به مردم آن دارم. ما در واقع می‌توانیم ارمنستان را به عنوان یک لنگرگاه مهم برای توسعه اقتصادی در این منطقه از جهان داشته باشیم.» علی‌رغم تمجید ونس از دین ارمنستان اما مهم‌ترین بخش سخنان او منافع اقتصادی متصور از این سفر است.

مقامات آمریکایی پیش از دموکراسی و مذهب، به پول و قدرت اهمیت می‌دهند؛ همان‌گونه که مسیحیان فلسطینی را در برابر ارتش رژیم صهیونیستی رها کرده‌اند.

تحولات

برای فهم آنچه در قفقاز می‌گذرد باید به‌دقت تحولات رخ‌داده را ارزیابی کرد.

اهمیت مسیر زمینی ایران-روسیه در قالب ارتباط میان قدرت‌های شرقی

علی‌اکبر ولایتی، مشاور و مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل، طی دیدار با کریگور هاگوپیان، سفیر ارمنستان در تهران که در اواخر آذرماه صورت گرفت با بیان اینکه «در زمانی که طرح دالان زنگنه‌زور مطرح شد، ایران حتی در شرایطی که روسیه به دلیل جنگ اوکراین به‌شدت درگیر بود، با یا بدون همراهی روسیه، مخالفت قاطع خود را اعلام کرد و مانع اجرای این طرح شد»، دلیل این مخالفت را چنین تشریح کرد: «این دالان می‌توانست

انقلابی، در طول فرایند مبارزه در اختیار انقلابیون قرار گرفت. اهمیت راهبردی مساجد در «خودمختاری مالی» (خمس و زکات) نهفته بود که بر خلاف دانشگاه‌ها یا ادارات، تحت کنترل دولت نبود. با این حال، بسیاری از مراجع بزرگ در ابتدا نسبت به رادیکالیسم تردید داشتند و شبکه مساجد از طریق فشار از پایین (طلاب جوان) به یک سنگر انقلابی تبدیل شد.

اسناد ساواک جزئیات دقیقی از این تصرف نهادهای ارلنه می‌دهند. برای مثال، گزارش جلسه «مکتب قرآن» در ۴ تیر ۱۳۵۳ در منزل «حاج محسن رفیق‌دوست» نشان می‌دهد که دکتر بهشتی ساعت ۱۹:۳۰ با حضور ۱۰۰ نفر از جوانان، آیات ۷۰ تا ۷۷ سوره آل‌عمران را با رویکردی مبارزاتی تفسیر می‌کرد. این جلسات مخفیانه، شالوده شبکه‌ای را ریخت که ساواک علی‌رغم نظارت، قادر به فلج کردن آن نبود. نقطه عطف نهایی، مقاله توهین‌آمیز روزنامه اطلاعات در ۱۷ دی ۱۳۵۶ بود. در حالی که مراجعی چون شریعت‌مداری و گلیاگانی در واکنش صریح تردید داشتند و شریعت‌مداری می‌گفت «ما در پشت پرده کارهایی انجام می‌دهیم»، طلاب با استراتژی «بست‌نشینی در بیوت مراجع»، آن‌ها را در موارد موقعیتی قرار دادند که چاره‌ای جز همراهی با موج اعتراضات نداشت‌باشند.

وقتی مساجد بسیج شدند، هر محله به یک سنگر تبدیل شد که بر خلاف احزاب سیاسی، قابل انحلال نبود. پیروزی در قم و تبدیل شدن آن به یک الگو برای سایر شهرها، نشان داد که اگر نهادهای سنتی با آرمان‌های انقلابی پیوند بخورند، هیچ نیروی سرکوبگری توان مقابله با آن‌ها را نخواهد داشت. این شبکه نهادی، بستری شد تا «مفاهیم فرهنگی شیعه» به «اسلحی برنده» تبدیل شوند.

جاذبه‌های شیعه

کورزن پس از تبیین نقش مساجد به بررسی جاذبه‌های شیعه در پیشبرد انقلاب پرداخته است. در این روایت، فرهنگ شیعی با برخورداری از مفاهیمی چون «شهادت» و «عدالت‌خواهی»، بستر لازم را برای مبارزه فراهم کرد. اما نکته مهم در تحلیل کورزن این است که این فرهنگ، به‌طور خودکار به انقلاب منجر نشد؛ بلکه انقلابیون آن را «با تعریف» کردند. مراسم «چهل‌م» که به‌طور سنتی برای سوگواری خصوصی بود، به ابزاری برای ایجاد یک موج اعتراضی پیوسته تبدیل شد. هر کشته در یک شهر، بهانه‌ای برای اعتراض در چهل‌مین روز بعد در شهری دیگر می‌شد (قم، تبریز، یزد)، این «چرخه سوگواری»، تداوم انقلاب را تضمین کرد. اهمیت این چرخه در خرداد ۱۳۵۷ نمایان می‌شود؛ زمانی که رهبران انقلاب به

طسور آگاهانه چرخه چهل‌م را متوقف کردند. در ۲۷ خرداد ۱۳۵۷، علی‌رغم انتظار برای سوگواری شهدای اردیبهشت، مراسم ملغی شد تا از تله عاتل‌م رژیم جلوگیری شود. موردی که اگر امروز رخ می‌داد بوی خون به مشام اپوزیسیون ایران می‌رسید، نه‌تنها جلودار برگزاری مراسم چهل‌م نمی‌شدند بلکه فراخوان‌های بیشتری صادر می‌کردند تا خون‌های بیشتری بر زمین بریزند. یکی دیگر از مهم‌ترین مؤلفه‌های مرتبط با فرهنگ شیعی انقلاب «پارادایم کربلا» بود. این مفهوم باعث شد مردم خود را در جبهه حق (امام حسین) علیه باطل (یزید زمان) ببینند. لقب «امام» برای رهبری انقلاب نیز این پیوند را مستحکم کرد. این فرهنگ بر خلاف ادعای غربی‌ها، ناشی از «تعصب کور» نبود بلکه یک «انتخاب آگاهانه» برای مبارزه بود که حتی فقدان را به آغاز یک حماسه تبدیل می‌کرد.

انقلاب برای اسلام، نه خریزه!

کورزن با اشاره به تبیین‌های اقتصادی نوشته است که شکاف میان انتظارات مردم و واقعیت‌های اقتصادی، چرخه انقلاب را زد. طبق بررسی‌های این استاد دانشگاه، ایران دهه ۵۰، علی‌رغم درآمدهای کلان نفتی، با بحران «ظرفیت جذب» روبه‌رو بود؛ داده‌های اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴)، بیش از یک میلیون تن کالا در بندر معطل مانده بود و کشتی‌ها تا ۱۶۰ روز برای تخلیه بار صبر می‌کردند. در بندر خر مشهر، روزانه ۱۲ هزار تن کالا تخلیه می‌شد اما تنها ۹ هزار تن خارج می‌شد؛ نتیجه این بود که هزاران کامیون خریداری شده، به دلیل نبود راننده و زیرساخت، در بندار خاک می‌خوردند. کورزن نوشته است که این تورم و ناکارآمدی، رفاه ظاهری را به «ناامیدی اقتصادی» تبدیل کرد. اعتصاب کارگران صنعت نفت در آبان ۱۳۵۷، تیر خلاص را به‌بودجه دولت‌شلیک کرد. تولید نفت از ۵ میلیون بشکه به کمتر از ۲ میلیون بشکه رسید. امام خمینی با هوشمندی بر این نکته تأکید داشت که انگیزه اصلی مردم، فراتر از مسائل مادی است. جمله معروف ایشان که «ما برای اسلام انقلاب کردیم نه برای خریزه»، پاسخی صریح به تبیین‌های مائ‌یالیستی بود که می‌خواستند ششم توده‌ها را به قیمت اوراق تقلیل دهند. این اعتصابات نشان داد که رژیم حاکم در جنگ خیابانی پیروز شود، در اداره زندگی روزمره مردم شکست خورده است.

کل در برابر گلوله

چرا ارتش مجهز شاه در برابر مردم غیر مسلح شکست خورد؟ واقعه ۱۷ شهریور

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

(جمعه‌سیاه) نقطه عطف این تقابل نظامی بود. رگبار گلوله‌ها به سمت مردمی که در میدان ژاله روی زمین نشسته بودند، نه تنها انقلاب را متوقف نکرد، بلکه تمام رامحل‌های اصلاح‌طلبانه را دفن کرد. ایوگای برغس، شاهد عینی، لحظه قتل‌عام را چنین توصیف می‌کند: «ساعت ۱۵:۰۵ صبح... رگبار گلوله... این مبارزه نیست، قتل‌عام است؛ جوخه آتشی که انجام وظیفه می‌کند». این خشونت بی‌افسار، ارتش را در موقعیتی قرار داد که یا باید دست به نسل‌کشی می‌زد و یا عقب‌نشینی می‌کرد.

استراتژی روانی مردم در برابر ارتش، شگفت‌انگیز بود: «گل در برابر گلوله». این رویکرد، سربازان را که خود از طبقات مذهبی بودند، دچار تزلزل کرد. سربازان می‌دیدند که کسانی را می‌کشند که شبیه برادران خودشان هستند. شاه در نهایت از اعمال خشونت بی‌پروا و احمه داشت، چراکه می‌ترسید ارتش به‌طور کامل متلاشی‌شود.

غیرممکن ممکن شد

«ضد تبیین» مغز اصلی کتاب کورزن است. او معتقد است تبیین‌های پسینی همگی دچار خطای «پیش‌بینی عطف به ماسبق» هستند. انقلاب در فضایی از «آشفستگی» و «پیش‌بینی ناپذیری» مطلق رخ داد. لحظه مهم زمانی بود که «تصورناپذیری» به «ممکن» تبدیل شد. این چرخش از طریق «تغییر ترجیحات جمعی» رخ داد؛ یعنی زمانی که مردم باور کردند دیگران هم به خیابان خواهند آمد. مثال بارز این پدیده، اساتید دانشگاه تهران هستند که در آبان ۱۳۵۷ ابتدا انجمنی برای «آزادی بیان» تشکیل دادند، اما تنها ظرف دو هفته، با بدیلن موج عظیم مردمی، هدف خود را به «الغای سلطنت» تغییر دادند. کورزن معتقد است که انقلاب اسلامی یک «موقعیت خلق شده توسط ایمان و همبستگی» بود. او نوشته است رهبری امام خمینی در ایجاد این «باور جمعی» نقش بی‌بدیل داشت؛ ایشان برخلاف سایرین که در امکان پیروزی تردید داشتند، از همان ابتدا پیروزی را «قطعی» می‌دانست. این قطعیت، آشفته‌گی ذهنی توده‌ها را به یک اراده واحد تبدیل کرد. کورزن تأکید می‌کند که حتی انقلابیون دوازدهم هم از سرعت فروپاشی رژیم شگفت‌زده شدند. انقلاب ۵۷ یک خیزش عظیم ملی-مذهبی بود که ساختارهای علمی جهان را به چالش کشید. اهداف بلند این انقلاب در ذات خود اصیل هستند و مسیر آن با هیچ حرکت آشوب‌طلبانه دیگری قابل قیاس نیست. این واقعه نشان داد که قدرت واقعی در قلوب مردمی است که برای آرمانی والا تر از معاش؛ یعنی برای اعتلای کلمه حق و استقلال میهن، از جان مایه گذاشتند.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.

در این مقاله، به بررسی نقش مساجد به‌عنوان مراکز بسیج و مقاومت در جریان انقلاب ۱۳۵۷ می‌پردازیم.